

5. Гозман Л.Я., Шестопап Е.Б. Дистанционное обучение на пороге XXI века. Ростов – на – Дону: «Мысль», 1999. – 368 с.
6. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / В.А.Сластенин, И.Ф.Исаев, А.И.Мищенко, Е.Н.Шиянов. – 4-е изд. – М.: Школьная Пресса, 2002. – 512 с.
7. Полат, Е.С. Дистанционное обучение / Е.С. Полат, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; под ред. Е.С. Полат – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Владос, 2005. – 192 с.

Креативні підходи в навчанні іноземної мови

Лагута Т.М., Вержаська О.М.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків, Україна

e-mail: tianalaguta0@gmail.com; Olga28tak@gmail.com

Сучасні вимоги до рівня підготовки з іноземних мов диктують активний процес упровадження варіативної системи вимог до теорії та практики викладання. Інноваційні освітні проекти покликані реалізувати сучасну освітню парадигму, основним змістом якої є індивідуалізація та особистісно-зорієнтоване навчання, зростання можливості творчої самореалізації в освітньому процесі, синергія співпраці викладачів і студентів.

Інноваційність завжди була властива педагогічній діяльності як найважливіша характеристика, що відображає процес розвитку педагогічної науки і практики. У сучасній освіті інновації все більше поширюються. Саме інновації сьогодні покликані гармонізувати відносини в освітньому процесі, зробити його результати відповідними вимогам суспільства й індивідуальним потребам людини, вирішити проблеми формування успішної особистості.

Навчання будь-якої мови як іноземної має на меті комплексну реалізацію виховних, освітніх і розвивальних завдань. Під час навчання іноземні слухачі опановують основні види мовленнєвої діяльності. Креативний (творчий) підхід до навчання іноземної мови забезпечує оволодіння основами письма, мовлення, аудіювання, а також підвищує мотивований інтерес до вивчення іноземної мови. На думку вітчизняних і зарубіжних авторів, необхідно забезпечувати креативний підхід у навчанні, що має такі основні аспекти: креативний процес, креативний продукт, креативну особистість і креативне середовище.

Креативний процес передбачає створення психологічної захищеності іноземних слухачів емоційно-благополучної атмосфери, що сприяє реалізації творчих проєктів, розвитку інтелектуальної, емоційної та мовленнєвої діяльності іноземців, впливає на позитивний емоційний стан групи й розвиває ініціативу та самостійність. Творчі завдання й види роботи сприяють зняттю втоми, релаксації, допомагають розвитку мовленнєвої активності, сприяють успішному засвоєнню лексико-граматичного матеріалу – отриманню креативного продукту (досягнення поставлених цілей шляхом творчого підходу) і збагаченню особистості в цілому.

Завдання викладача іноземної мови полягає в тому, щоб інтерес слухачів до мови, що спостерігається у них на початку навчання, був постійним і стійким. Чинник інтересу має велике значення для успішної реалізації завдань у навчанні української мови як іноземної. Тому викладачеві важливо виховувати креативну особистість, залучаючи студентів до участі у рольовій грі, у творчих проєктах, інсценуваннях, конкурсах, вікторинах, у створенні творчих лабораторій: випуск газет іноземною мовою, вивчення свят, традицій, пісень тієї країни, мова якої вивчається. Усе зазначене сприяє створенню особливого креативного середовища, коли студенти відвідують заняття із бажанням, радістю, інтересом до відкриття нового, створеного спільними творчими зусиллями, оскільки основними вимогами сучасного суспільства є розвиток творчої особистості, здатної виходити за межі відомого, приймати нестандартні рішення, розвивати діяльність, що характеризується новизною. Креативність, здатність до творчості є найважливішою складовою сучасної людини.

Творчий підхід до викладання іноземної мови ґрунтується на ідеї, що будь-який студент може бути творчим, якщо він займається у творчому середовищі, яке демонструє складність мови, близької до реальних ситуацій спілкування, гнучкість і динамічність підбору мовних форм вираження залежно від мети комунікації.

Комунікативний метод спрямований на одночасний розвиток основних мовних навичок (усного та писемного мовлення, граматики, читання й аудіювання) у процесі живого, невимушеного спілкування. Основне завдання викладача полягає в тому, щоб навчити студента спілкуватися нерідною мовою. Лексика, граматичні структури, вирази чужої мови подаються студентові в контексті реальної, емоційно забарвленої ситуації, яка сприяє швидкому й міцному запам'ятовуванню досліджуваного матеріала. Комунікативний метод передбачає руйнування психологічного бар'єру між викладачем і студентом. А коли студенти перестають відчувати "дистанцію" між собою і викладачем, коли їм цікаво, весело і приємно з ним спілкуватися – їм простіше почати розмовляти нерідною мовою. Численні ігрові елементи у викладанні поживляють заняття, підтримують позитивний емоційний настрій студентів, підсилюють їхню мотивацію. Робота "в парах", "у трійках", участь у дискусіях із питань, що цікавлять студентів, – усе це дозволяє викладачу врахувати індивідуальні особливості студентів, зробити заняття творчими й цікавими, і одночасно дає викладачеві можливість непомітно для студентів здійснювати повний контроль над процесом навчання. Саме такий метод дає максимальний результат і піднімає рівень знання мови.

Коли у студентів накопичений певний запас мовних знань, виникає можливість дати їм вихід за допомогою драматизації. Використання драматичної літератури на заняттях під час навчання української мови як іноземної може бути цінним методом, оскільки це сприяє збільшенню словникового запасу студента, поліпшенню його вимови й застосуванню мови у спілкуванні за реальних ситуацій. Особливо цінною у драматизації є креативність, що розвивається у студентів. Через драматизацію українська мова стає живим досвідом спілкування.

Одним із найбільш популярних видів навчальних ігор є драматизація. Вона надає навчальним заняттям реалізму й інтересу, спрямована на розвиток співпраці та єдності в навчальній групі і, застосована в розумних межах, має

значну ефективність. Термін "драматизація" використовується американськими педагогами як загальне поняття на позначення всіх форм імпровізованих п'єс, що використовуються як навчально-виховні засоби на всіх рівнях навчання від дитячого садка до коледжу. Сюди належать драматична гра, драматизація розповіді, імпровізована робота в пантомімі, тіньові п'єси, п'єси з ляльками та маріонетками, усі види непідготовленої драми.

Призначення драматизації зарубіжні науковці вбачають у тому, що вона є: засобом емоціоналізації навчального матеріалу й навчального процесу; розвагою; терапією; мистецтвом; засобом вираження соціального досвіду; засобом або формою творчого мислення. Драматизація епізоду або проведення тривалих ігор допомагає іноземним студентам організувати своє мислення, бачити взаємозв'язки, закріплювати нову лексику. Використовується драматизація насамперед під час викладання гуманітарних дисциплін. Це одна з найбільш поширених форм групової роботи.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що драматизація є однією з ефективних сучасних технологій навчання іноземної мови. У Британській та Американській методичних школах їй приділяється значна увага. Драматизація як методичний прийом для навчання мови вперше була застосована в Англії. П. Слейд (1954) і Б. Уей (1967) є зачинателями використання зазначеного прийому. Їхня ідея драматизації як засобу формування творчої особистості багато в чому вплинула на подальший розвиток методичних теорій щодо використання драматизації у процесі навчання [2]. Розробкою методики використання драматизації в навчанні мови займалися також С. Холден, А. Малі та А. Дафф, Дж. Редфорд, І.Б. Ібсен, Б. Вагнер та ін.

Незважаючи на те, що в зарубіжній методичній школі досить ґрунтовно розроблена технологія використання драматизації, теоретичні аспекти цієї проблеми недостатньо досліджені у вітчизняній науці. У слов'янській методичній школі дослідники також зверталися до проблеми використання

драматизації в навчально-виховному процесі: І.Б. Костіна, В.В. Самаріч, В.М. Букатов, Н.Я. Макарова, М.М. Філімонова, Н.В. Іванова та ін.

Однак аналіз наукової літератури із зазначеної проблеми свідчить про те, що застосування драматизації дуже обмежене. Недостатньо вивчені психологічні аспекти емоційно-чуттєвого аспекту діяльності під час навчання іноземної мови, не розкриті повною мірою потенційні дидактичні можливості драматизації, відсутня розробка поетапної технології використання драматизації в навчанні іноземної мови. Усе це доводить актуальність обраної проблеми дослідження.

Науковці розглядають драматизацію: 1) як прийом всередині технології: якщо йдеться про інсценування діалогу, казки або художнього тексту, то драматизація є елементом ширшої технології – ігрової технології; 2) як одну з форм презентацій у межах проектної технології, де вона є підбиттям підсумків, звітом про виконану роботу; 3) як самостійну технологію навчання в єдності цілей, змісту, принципів, методів і засобів навчання; тут важливий не тільки результат, але і сама діяльність, сам процес формування цієї діяльності, де студент, з одного боку, є виконавцем окремої ролі, а з іншого боку, реалізує себе як художник, композитор, автора вистави в цілому [2].

Драматизацію визначають як сукупність дій, що є засобом організації рольової поведінки студентів у заданих реальних і ігрових ситуаціях в освітньому процесі, що сприяють як формуванню й розвитку комунікативної компетенції іноземних слухачів, так і їх всебічному розвитку шляхом звернення до емоційно-чуттєвої сфери [2].

Розглянемо основні етапи здійснення методу. Перший етап драматизації становить імпровізацію та читання діалогів. Готуючись до постановки п'єси або сцени з п'єс студенти відпрацьовують рухи, жести, інтонації. Другий етап – це розігрування сцен, яке відбувається спочатку попарно, по троє, потім ролі розподіляються серед груп студентів. Групи проводять репетиції протягом певної кількості занять під безпосереднім керівництвом викладача. Третій етап

відбувається на сцені в актовому залі. Викладач бере участь у виставі як оповідач, який пов'язує разом окремі сцени. Позитивним аспектом методу є здійснення міжпредметних зв'язків із літератури, історії, предметів естетичного циклу.

Драматична діяльність має широкий вибір організаційних форм роботи, які можна розподілити на три групи: а) залежно від кількості студентів, залучених до драматичної діяльності (індивідуальна, парна, групова, колективна); б) залежно від кількості учасників безпосереднього спілкування під час драматизації (монолог, діалог, полілог); в) залежно від ступеня творчості (імітація, виразне читання, інсценування, рольова гра, вистава) тощо [2].

Драматизація може бути використана на всіх етапах навчання. Драматизації властиві різні дидактичні можливості, завдяки їм вона сприяє більш якісному та ефективному процесу навчання. Використання в навчанні української мови як іноземної драматизації, заснованої на принципах театральної педагогіки, що включає розвиток емоційної сфери і дію, може сприяти створенню сприятливих освітніх ситуацій, що підвищують ефективність навчання, а також повноцінній активізації здібностей до навчання, розвитку комунікативної, творчої та культурної компетенцій, надаючи позитивний вплив на формування і розвиток у студентів навичок соціального спілкування.

Література:

1. Коряковцева Н.Ф. Теория обучения иностранному языкам: продуктивные образовательные технологии. – М.: Академия, 2010. – 192 с.
2. Курдюмова Ю.В. К вопросу использования драматизации в обучении иностранному языку в общеобразовательной школе // Вестник БГУ. 2009. №15. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-ispolzovaniya-dramatizatsii-v-obuchenii-inostrannomu-yazyku-v-obscheobrazovatelnoy-shkole> (дата обращения: 04.10.2020).
3. Мкртычева Н.С., Махонько Я.Ю., Яковлева К.С. Драматизация как эффективное средство обучения иностранному языку // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2016. №3-3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dramatizatsiya-kak-effektivnoe-sredstvo-obucheniya-inostrannomu-yazyku> (дата обращения: 04.10.2020).